

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תורה שבעל פה

בית, חינוך ומשפחה – שאלון לעולים חדשים

הוראות

- א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד.
שאלת חובה	–	(15×1)	–	15 נקודות
שאלות בחירה	–	(17×5)	–	85 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

ענו על שש שאלות: על שאלה 1 (שאלת חובה – 15 נקודות)
ועל חמש מן השאלות 2–10 (לכל שאלה – 17 נקודות).

שאלה 1 – שאלת חובה.

ענו על שניים מן הסעיפים א–ג (לכל סעיף – 7.5 נקודות).

1. קידושין ונישואין

א. מעמד החופה נפתח בברכת האירוסין.

(1) ברכת האירוסין מורכבת משלושה חלקים. כתבו מהו הנושא של שניים מן החלקים.

(2) החתימה של ברכת האירוסין היא: "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין".

הסבירו מהי המשמעות של חתימה זו.

ב. (1) מהי "חופה"? כתבו הסבר אחד.

(2) כדי לזכור את ירושלים בשעת החופה נהגו כמה מנהגים. כתבו שניים מהם.

ג. (1) לפי מנהג קהילות אשכנז, ציינו באיזה שלב בחתונה החתן והכלה הולכים אל חדר הייחוד.

(2) כתבו את שני התנאים הנדרשים כדי לבדוק "שבע ברכות" בשבעת ימי המשתה שלאחר החתונה.

ענו על חמש מן השאלות 2–10.

2. "טובים השניים מן האחד"

א. כתבו שני דברים שאיש ואישה צריכים לבדוק לפני החתונה כדי לקבוע אם הם מתאימים. (4 נקודות)

ב. (1) הרב אליהו דסלר ציטט את דברי המדרש שלפניכם:

"כל שאין לו אישה... אינו אדם שלם" (בראשית רבה י"ז, ב').

הסבירו מדוע אדם שאין לו אישה אינו אדם שלם.

(2) על פי הרב אליהו דסלר, הסבירו מה גורם לאהבה בין בני זוג, ומה גורם להפסקת האהבה ביניהם. (8 נקודות)

ג. על פי ההלכה, אדם חייב להוליד בן ובת כדי לצאת ידי חובת מצוות "פרו ורבו" מדאורייתא.

כתבו מהי החובה שקבעו חכמים נוסף על החיוב מדאורייתא, והסבירו סיבה אחת לחובה שקבעו חכמים. (5 נקודות)

3. יצר ויצירה

א. הרב יוסף צבי רימון כתב: "שימוש במגע... עם נשים אחרות - פרט לכך שיש בו קשר לא נכון ולא מתאים...

הרי שיש בכך הפסד... של דבר חשוב כל כך" (צבא כהלכה, עמ' 260).

מהו ההפסד שעליו מדובר בציטוט זה? (6 נקודות)

ב. (1) מהו איסור ייחוד?

(2) לפניכם שלושה מקרים שבהם הייחוד מותר: "פתח פתוח", "בעלה בעיר", "שומר".

הסבירו שניים מן המקרים, וכתבו את סיבת ההיתר בכל אחד מן המקרים שהסברתם.

(11 נקודות)

4. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א. כתבו בלשונכם את שלוש החובות מן התורה שחייב הבעל כלפי אשתו. (5 נקודות)
- ב. (1) מהו הטעם לכתיבת הכתובה?
 (2) מהו הסכום שנכתב בכתובה של בתולה, ומהו הסכום שנכתב בכתובה של אלמנה?
 (3) מהי הסיבה להבדל בין הסכומים?
 (10 נקודות)
- ג. כיצד נוהגים בתי הדין בימינו בנוגע לחלוקת הרכוש בין בני הזוג לאחר גירושין? (2 נקודות)

5. בניית הבית

- א. (1) "לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו..." (בבא מציעא נט, ע"א).
 על פי המשך הגמרא, מהו הטעם לדברים אלה?
 (2) "דריש רבי עקיבא: איש ואישה, זכו - שכינה ביניהן" (סוטה יז, ע"א).
 כתבו פירוש אחד למילה "זכו".
 (9 נקודות)
- ב. צינו שני סוגים של אלימות בין בני זוג מלבד אלימות פיזית, וכתבו דוגמה אחת לכל אחד מן הסוגים שצינתם.
 (סך הכול - שתי דוגמאות). (8 נקודות)

6. הסכם קדם-נישואין; עגונה

- א. יש המציעים לבני הזוג לחתום לפני הנישואין על "הסכם ממון" או על "הסכם לכבוד הדדי".
 (1) הסבירו אחד מן ההסכמים האלה.
 (2) מה מומלץ לעשות לפני חתימה על הסכמים אלה, ומדוע?
 (9 נקודות)
- ב. (1) מהי החשיבות בהתרת נשים עגונות?
 (2) בעשרות השנים האחרונות היו כמה אירועים היסטוריים שבעקבותיהם נהיו נשים עגונות.
צינו אירוע אחד כזה, וכתבו מדוע נהיו נשים עגונות באירוע זה.
 (8 נקודות)

7. מצוות עונה / קרבה בין האיש לאישה

- א. הקשר הפיזי (הגופני) בין איש לאשתו נקרא בלשון נקייה "חיי אישות" ולא "יחסי מין".
 הסבירו את ההבדל בין שני הביטויים. (5 נקודות)
- ב. (1) מהי מצוות עונה, ומדוע היא נקראת כך?
 (2) הסבירו את החשיבות של מצווה זו.
 (8 נקודות)
- ג. כתבו הבדל בין החיבור של זכר ונקבה אצל בעלי חיים ובין החיבור בין איש לאשתו. (4 נקודות)

8. טומאה וטהרה / סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

א. (1) בגמרא כתוב: "אמר רבי זירא: בנות ישראל החמירו על עצמן..."

הסבירו מהי חומרה זו, וכתבו את הטעם שלה.

ב. (2) על פי חכמים, חומרה זו היא דוגמה להלכה פסוקה.

הסבירו מהי "הלכה פסוקה".

(8 נקודות)

ב. מה הם "שבעה נקיים", ומה האישה צריכה לעשות בימים אלה? (5 נקודות)

ג. מדוע חשוב להפנות "שאלת רב" לרב שמכיר את בני הזוג? (4 נקודות)

9. כיסוי ראש

א. (1) מהי "דת משה", ומהי "דת יהודית"?

ב. (2) מהו סוג כיסוי הראש הנדרש על פי "דת משה", ומהו סוג כיסוי הראש הנדרש על פי "דת יהודית"?

(9 נקודות)

ב. יש מקומות שבהם נשים נשואות נוהגות לצאת לרשות הרבים בלי כיסוי ראש.

מה יהיה הדין בנוגע לחובת כיסוי ראש לאישה נשואה במקומות אלה? (3 נקודות)

ג. לפי ההלכה, אישה נשואה צריכה לכסות את שערות ראשה.

כתבו הקלה אחת של הרב משה פיינשטיין בנוגע להלכה זו. (5 נקודות)

10. התנהלותה של משפחה

א. (1) "בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות" (סנהדרין עא, ע"א) – הסבירו מדוע.

ב. (2) הרש"ר הירש למד מן המילים "איננו שומע בקול אביו ובקול אמו" (דברים כ"א, י"ח) שנדרשים כמה תנאים

כדי שאדם ייחשב בן סורר ומורה. כתבו שניים מן התנאים.

(9 נקודות)

ב. (1) הסבירו מהי החובה "לקבוע עיתים לתורה".

(2) מדוע חשוב שבני המשפחה ילמדו תורה יחד?

(3) מדוע נשים מברכות את ברכות התורה אף על פי שהן פטורות ממצוות תלמוד תורה?

(8 נקודות)

בהצלחה!